

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekepi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 8. uri popoldne.

Pa pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6, 50 —
mesec : 3, 30 —

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1, 70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 287.

V Ljubljani, v petek 13. decembra 1901.

Letnik XXIX.

Državni zbor.

Dunaj, 12. dec. 1901.

Kmetijske zadruge.

Zbornica je danes nadaljevala glavno razpravo o načrtu zakona glede kmetijskih zadrug. Ogromno število oglašanih govornikov jasno kaže, da se vsi krogi, vse stranke živo zanimajo za organizacijo poljedelskega stanu. Vlada in parlament sta prepričana, da je mej vsem delavskimi stanovi danes kmet največji revež. On je navezan na svojo grudo. Tu naj živi s svojo družino ter plačuje državni davek v denarju in krvi. Ali pa mu je mogoče tudi izvrševati to dvojno nalogo, za to se mnogi ne zmejnijo. Ni torej čudno, da se kmečki posestniki čutijo od vseh zapuščene in državo smatrajo kot ono dobro mater, ki jim more olajšati gorje, izbrisati solze. Da, država bi mogla in morala biti dobra mati, a bila je le mačeha, kajti vse zakonodajstvo pospeševalo je koristi, ki so v nasprotju s kmečkimi potrebami, željami in zahtevami. Seveda so to zakrivali možje, ki so svoje strankarske koristi istovetili z državnimi. Nemški, ali če hočete, mejnarodni liberalizem je rušil in razdeval trdne kmečke stanove, obrtnike metal v žrelo velike industrije in velikega kapitala ter ustvarjal v teh stanovih proletarijat, ki se je obešal demokratom na vrat. V sili se človek oprime vsake bilke, da iz vrtnice zleze na suho.

Obrtniku in kmetu je treba samoza-vesti, a to je mogoče le v stanovski organizaciji. Obrtniška organizacija se je deloma izvršila. Ni tu mesto ne čas, da bi naštevati vse hibe obrtniške organizacije ter dotične vzroke. Istina pa je, da so obrtniki sami prepričani o potrebi boljše in ožje organizacije brez birokratske cokolje in fiskalizma. Kmečki stan pa je bil do najnovejših časov prepuščen samemu sebi, da si pomaga, kakor vé in zna. Vse, kar se je storilo za koristi kmečkega stanu do začetka 90 let, bilo je delo kmetijskih družb. V zadnjem desetletju pa se je pričelo v raznih deželah živahno gibanje mej kmečkim pre-

bivalstvom za zboljšanje žalostnih razmer. To je zasluga posameznih mož, ki so pričeli in pospeševali to gospodarsko delovanje, zasluga pa je tudi ljudstva samega, ki je kmalu spoznalo rane, iz kateri krvavi, in tudi začelo iskati primernih zdravil. Vsak začetek je težak. Ako ni bilo povsod vse v najlepšem redu, vse na las v okviru birokratizma, to ni krivda zdrave ideje in dobre volje, marveč v prvi vrsti škodoželjnosti onih krogov, ki so iz posameznih človeških hib ali zmot kovali politični kapital, in pa ozkosrčni birokratizem, ki je s splevelom hotel izriniti tudi bujno cvetoče klasje. To je hotel danes v glavni razpravi naglašati eden slovenskih poslancev s posebnim ozirom na kranjske razmere. Toda zbornica je sklenila konec dobate, da se pred Božičem še reši ta zakon in, če mogoče, še trije zakoni glede obrtnega reda, diurnistov in avskultantov.

Prvi je danes govoril češki poslanec dr. Dyk. Bil je vpisan contra, a govoril je jako uneto za kmetijske zadruge. Zagovarjal je načelo prisilnosti, drugič zahtevo, da se veleposestvu ne smejo dajati izjeme, in tretjič, da se kmetijske zadruge ne smejo spuščati v nevarne spekulacije. Kot avtonomist je seveda ugovarjal, da vlada tega vprašanja ni prepustila deželnim zborom v rešitev. Toda kot agrarec je govornik izražal tople simpatije za kmečki stan in njegovo boljšo bodočnost.

Poslanec Skene je sicer izjavil, da pozdravlja organizacijo kmečkega stanu potom zakona, da pa hoče v nadrobni razpravi nasvetovati nekatere premembe.

Govorila ste še poslanci Jaroš in Lukš, oba za zakon, in glavna govornika dr. Fiedler in dr. Tollinger. Češki poslanec dr. Fiedler, profesor agrikulturne na češkem vseučilišču v Pragi, je v jedrnatem govoru obrisal želje in potrebe poljedelstva ter tudi sredstva do namena. Dr. Tollinger je z veseljem pozdravljal ta zakon, ob enem pa izražal željo, naj bi zopet birokratizem ne spridil, kar namerava zakon.

Poročevalec Povše z veseljem kon-

statuje, da so doslej vsi govorniki priporočali zakon. Edini nemški liberallec dr. Ofner je pobijal načrt, češ, da se nihče ne sme siliti v kako društvo ali zadrugo. Dr. Ofner je menda odvetnik. Zakaj on ne predlaga, da se odvetniki ne smejo siliti v odvetniško zbornico? Da, liberalizem je liberalen le zase, a nasproti drugim brutalen. Ofner je obrtniške zadruge vspejal s kmetijskimi. To pač kaže, da soc. politik dr. Ofner ne pozna ne obrtniških ne poljedelskih zadrug, ker oboje meče v eden lonec. Poslanec Skenetu odgovarja poroč. Povše, da sam dobro pozna in pozna slabe strani tega zakona. A načrt je le vspeh kompromisa, pri katerem so se morale upoštevati razne želje in zahteve.

Nato je zbornica skoraj soglasno vspregledala predlog poročevalca Povšeta, da se prične nadrobna razprava. Kolikor smo se mogli prepričati, obsedela sta le dva nemška liberalca, ostali so se izmuzali iz zbornice.

Nato se je pričela nadrobna razprava o § 1. Jutri zbornica nadaljuje razpravo.

Draga sol.

Včeraj je proračunski odsek odobrila poglavje »tobaka« ter razpravljala o poglavju »sol«. V odseku se je zopet sprožila misel, naj fin. uprava zniža ceno soli, kar je splošna želja avstrijskega prebivalstva. Odgovor finančnega ministra je bila stara pesem, da finančna uprava nima drugod potrebnega pokritja in bi ne mogla vzdržati ravnotežja mej dohodki in troški. Ko bi finančna uprava, rekel je fin. minister dr. vitez Böhm-Bawerk, le za 4 vinarje pri kilogramu znižala ceno za kuhinjsko sol, imela bi država 7 do 8 milijonov kron manj dohodkov, torej znaten primanjkljaj v skupnem proračunu. Za sedaj torej finančna uprava ne more znižati cene. Kar se tiče živinske soli, pa je avstrijska vlada že davno pričela obravnave z ogersko vlado. Pred nekaterimi tedni je zopet vlada od Ogrov zahtevala, naj jej odgovori, ali privolijo, da se cena živinske soli zniža. Odgovora še ni.

Iz tega čitatelji lahko razvidijo, koliko težav in ovir imajo poslanci, ko utemeljujejo splošne, opravljene zahteve. Pa poreče ta ali oni: Ako ste poslanci edini vsaj po večini, kratkomalo sklenite, da se n. pr. zniža cena soli! Dobro, to morejo poslanci storiti. In potem? Potem navadno gosposka zbornica odkloni tak sklep, ki ni vladi všeč. Tako se je zgodilo z zakonom, ki naj bi odpravil državne mitnice. Ako pa tudi gosposka zbornica pritrdi sklepu poslanske zbornice, more vlada še vedno dotični zakon položiti na polico, mesto v najvišje potrjenje.

Konečno pa je še drugo vprašanje? S čim pa naj vlada pokriva državne troške, ko bi jej poslanci znižali vse davke, nekatere pa kar črtali? Dokler torej država ne dobi novih dohodkov, bode se vlada vedno upirala še tako opravičeni zahtevi, da se zniža davek od soli, ki je v vsaki hiši vsakdanja potreba. Nimam ne dolžnosti ne volje, da bi opravičeval s tem državno upravo, le opozoriti sem hotel neke kroge na dejanske razmere.

Cesta Kalce-Iđrija.

Kakor znano, vrše se že nekaj let obravnave med deželo kranjsko in vlado, naj bi država vspregledala v svojo upravo cesto, ki se pri vasi Kalce nad Gor. Logatec odcepi od tržaške državne ceste proti Iđriji. Po predlogu posl. Žitnika je že dež. zbor kranjski l. 1899 naročil dež. odboru, naj ponovi dotično prošnjo na osrednjo vlado. Ministerstvo je obljubilo ustreči prošnji. Ker se to ni zgodilo, je včeraj posl. Povše v proračunskem odseku pri razpravi o cestah sprožil to vprašanje. Naglašal je, da ta cesta služi v prvi vrsti drž. rudniku v Iđriji. Dež. odbor je tudi dobil potem deželne vlade kranjske od ministerstva zagotovilo, da vlada cesto prevzame v svojo upravo ter v ta namen že v proračunu za l. 1901 postavi potrebni kredit. To se ni zgodilo, a tudi v proračunu za l. 1902 ni v to svrhu nobenega kredita. Zato posl. Povše vpraša zastopnike vlade, zakaj se to ni zgodilo.

Ministerski predsednik dr. pl. Körber je odgovoril, da se ustavlja finančna uprava,

LISTEK.

Rotšildove gosli.

Rusko spisal Anton Čehov. — Poslovenil — kl. —

Trg je bil majhen, uprav kakor nekaka vas, in v njem so živeli skoro sami stari ljudje, ki pa so umirali tako poredkoma, da je človeka kar jezilo. Za bolnišnico in za ječo v gradu so potrebovali rakev zelo malo. Z eno besedo: za grobarja je bilo malo zasluzka...

Ako bi bil Jakob Ivanov grobar v prestolnem mestu, imel bi že gotovo svojo hišo in klicali bi ga Jakoba Matvejiča, toda tu v trgu so ga klicali preprosto Jakoba, na ulici so mu še dali, Bog znaj, čemu, priimek »Bronza«, in živel je revno kakor preprost mušič v neveliki stari koči, kjer je bila samo ena soba, v kateri so prebivali on, Marta, peč, velika postelj, mrliske krste, skobelnik in vse gospodarstvo.

Jakob je delal zale in trpežne krste... Za mušike in tržane jih je delal po svoji rasti ter se niti enkrat ni zmotil, kajti višjih in krepkejših ljudi od njega ni bilo nikjer, niti v grajski ječi. Odličnjakom in ženskam pa je hodil jemati mero na dom, za kar je rabil železno ravnilo. Naročil na otročje krste ni rad sprejemal, a tudi delal jih je brez

mere in s preziranjem, in vsakokrat, kadar je prejel plačilo za delo, je dejal:

»Priznavam, da se ne ukvarjam rad z nečimnostmi.«

Razun tega rokodelstva mu je prinašalo pičle dohodke sviranje na gosli. V trgu so na svatbah godli navadno židje, katere je vodil kotlar Mojzes Ilič Šahkes, ki je jemal za se več nego polovico dohodkov. Ker je Jakob kaj dobro sviral na gosli, zlasti ruske pesmi, ga je Šahkes časih poklical v orkester za plačilo petdesetih krajcarjev na dan, ne računajoč darov od gostov. Kadar je Bronza sedel med godci, se je najbolj potil in gorelo mu je lice; bilo je vroče in vonjava po česnju se je širila naokrog; gosli so cvilele; pri desnem ušesu je škripal kontrabas, pri levem se je jokala flauta, na katero je piskal rudečelasi suhi žid s celo mrežo rudečih in plavih žilic na licu, ki je nosil ime znanega bogatina Rotšilda. A ta prokleti žid je celo najveselejše napeve sviral otožno. Brez vsakega očitnega vzroka bil je Jakob prenavzet sovraštva in preziranja do židov, zlasti še proti Rotšildu; pričkal se je z njim in ga zmerjal, enkrat ga je celo hotel ubiti, in Rotšild je bil razžaljen ter je dejal rezko:

»Ako bi vas ne cenil radi vašega talenta, že zdavnaj bi bili sfrčali skozi okno.«

Nato se je zjokal. Radi tega Bonza niso pogostoma klicali v orkester, samo v slučaju skrajne potrebe, kadar je manjkali kateri od židov.

Jakob nikdar ni bil dobre volje, ker je imel zmirom veliko izgubo. N. pr. v nedeljo in o praznikih je bilo greh delati, ponedeljek je nesrečen dan, na ta način se je nabralo na leto okoli dve sto dni, ko je človek nehoté moral sedeti s prekrižanimi rokami. In kolika je bila ta izguba! Ako je v trgu kdo imel svatbo brez godbe, ali ako Šahkes ni poklical Jakoba, bila je to znova izguba. Nadzornik redarjev je bil dve leti bolan ter je hiral čimdalje bolj, in Jakob je že nestrpljivo pričakoval, kedaj umre; kar je nadzornik nakrat odšel zdraviti se v prestolnico, kjer je tudi umrl. Tu imate izgubo, znašajočo najmanj deset rubljev, kajti krsta bi se mu bila naredila draga z zlatovino. Misli na izgube so mučile Jakoba zlasti po noči; radi tega je položil poleg sebe v postelj gosli in kadar so mu vsakovrstne budalosti prišle v glavo, se je v temi dotaknil strun, gosli so se oglasile, in njemu je odleglo.

Dne 6. maja prejšnjega leta je Marta nakrat zbolela. Starka je težko dihala, pila je mnogo vode ter se opotekala, a vendar je zarano še sama zakurila v peč ter šla še

celo po vodo. Proti večeru se je vlegla. Jakob je ves dan sviral na gosli, ko se je že povsem stemnilo, je vzel knjigo, v katero je vsakega dne zapisoval svoje izgube ter vsled dolgega časa začel številiti. Pokazalo se je, da izgube znašajo nad tisoč rubljev. To ga je tako ganilo, da je vrgel knjigo na tla ter jo poteptal z nogami. Nato je pobral knjigo in zopet dolgo mlaskal ter globoko in težko dihal. Lice je imel rudeče in mokro od znoja. Premišljeval je, ako bi imel teh tisoč izgubljenih rubljev v hranilnici, pa bi imel samih obresti na leto okoli štirideset rubljev; ker pa teh ni bilo, bila je to zopet izguba. Z eno besedo, kamorkoli se obrneš, povsod same izgube in nič družega.

»Jakob!« je zaklicala Marta nenadoma. »Jaz umiram!«

Ozrl se je na ženo. Lice je imela rdeče od vročine, nenavadno jasno in radostno. Bronza, navajen videti njeno lice zmerom blede, bojazljivo in nesrečno, je bil sedaj vznemirjen. Zdelo se mu je, da ona zares umira in da je vesela, da končno odhaja na veke iz te kočice, od krste, od Jakoba... Zrla je v strop ter gibala ustnice in bila je videti srečna, kakor bi bila videla smrt, svojo rešiteljico, ter govorila z njo.

(Dalje prih.)

ker ni še dognana dotična potreba. Tudi mora dežela kranjeka preje čisto tako popraviti, da jo more država prevzeti v svojo upravo. Obljubil pa je ministerski predsednik, da hoče pospešiti rešitev tega vprašanja.

Posl. P o v š e nato predlaga resolucijo: Čes. vlada se pozivlja, naj vse potrebno ukrene, da se cesta Kalce-Ildrija podrži in že za l. 1903 v proračun postavi potrebni kredit.

To resolucijo je podpiral tudi poročevalec dr. Lemisch, in odsek jo je soglasno odobril.

Vojaški novinci

V vojnem odseku je včeraj češki posl. dr. Lang izjavil, da tej vladi Čehi ne dovolijo vojaških novincev. Navajal je tudi, da se z vojniki večkrat surovo in nečloveško postopa. Konečno je zahteval, da se pomilostijo vsi vojniki, ki so kaznovani zaradi »zde«-klica.

Posl. P o g a č n i k je navajal škode, ki jih ima poljedelstvo, kateremu vojna uprava za več let pobere najboljše delavne moči. Vojni zakon se mora premeniti, da se kmečkemu stanu olajša breme. Ker sedaj vojna uprava ne zahteva večjega števila novincev in v veljavnem zakonu sedaj vojna uprava ne more ustreči izraženim željam, hoče glasovati za predlogo.

Minister za deželno brambo grof W e l s e r s h e i m b odgovarja, da navzlic svoji najboljši volji ne more ustreči vsem zahtevam in željam. Večkrat so prošnje, ki jih prinašajo poslanci, neutemeljene in neopravičene.

Glede »zde«, »tukaj« itd. meni minister, da vojna uprava zahteva strogo disciplino. Častniki smejo, ako so sami mej sabo, govoriti v vsakem jeziku. V družbi pa je nemški jezik umesten. Vojna uprava dalje opozarja poslance, da bode treba kmalu zvišati število vojaških novincev, ker se je število prebivalstva pomnožilo. Istotako bode morala naša država nabaviti nove topove. Glede zalaganja armade pripomni minister, da vojna uprava mnogo naroča pri producentih in zadrugah. Ker pa dobiva različno blago, zato mora večkrat »en gros« kupovati.

Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.

Ni dolgo, kar je nekdo v »Slovenca« priporočal, da bi navajali mladino k varčevanju. Denar naj bi se nalagal v poštne hranilnice, ki naj bi po posredovanju naših poslancev zvišala obrestno mero za vloge do 400 kron na 4 mesto 3 odstotke, katere sedaj plačuje.

Da je treba res kaj storiti v tem oziru in ljudi, posebno mladino, dobiti za varčevanje, če hočemo prihodnost našega naroda postaviti na trdno podlago, je gotovo vsakemu jasno. Če bodo naši mladi ljudje le jedli in pili ter veselice prirejevali, bomo imeli kmalu le veliko proletarijata brez vsake stalnosti. Ti ljudje bodo zreli za prevratne misli socijalnih demokratov. Saj jim ne bo mar ne za rodni jezik ne za vero očetov. Brez dvoma moramo v tem oziru iti precej na delo in nekaj storiti. Glede poti, ki se je nasvetovala v dotičnem članku, omenjamo le to, da je dobro misljena, a, opirajoči se na svoje izkušnje, izrekamo sledeče misli.

Poštne hranilnice gotovo ne bo nikdar zvišala obresti od vlog svotam do 400 kron. Naš finančni minister se vedno pritožuje, kako težko ohrani ravnotežje v financah med prejemki in izdatki, da ne more pogrešati prav nobenih dohodkov. Zato ni bil sklep državnega zbora o mitnicah predložen v najvišje potrjenje. Če se pa pri tacihi rečeh, ki so tolikega pomena za vse ljudstvo in res prava potreba za sedanji čas, vlada prav nič ne uda, kako bi bilo mogoče, da bi si sama naložila stroške, ko je nihče k temu ne sili in si vsak lahko drugod pomaga, če mu ni všeč!

Svota, ki bi jo morala poštne hranilnice na ta način obrestovati, ne bi bila tako neznačajna, kakor se misli. V poštne hranilnice nalagajo mali varčevalci in trgovci, ki imajo po hranilnicah svoj čekovni račun. Večjih svot pravi trgovci nikdar ne pustijo dalj časa v poštne hranilnice. Ko je denar aviziran, se navadno tudi precej vzdigne. Ostane pa notri ona temeljna glavica, ka-

tero mora vsak založiti. Dosedaj je znala 400 kron, v zadnjem času se je znižala. Če bi bilo sedaj 40.000 čekovnih računov, in približno jih bo toliko še obstoječih, bi znala ta osnovna glavica 10 milijonov kron, katero bi morala država brez potrebe višje obrestovati. Skoro torej ni upati, da nam bi v tem poštne hranilnice pomagala.

Vzemimo pa, da bi se poštne hranilnice odločila za to povišanje obresti, ali bo s tem vpeljano ali vsaj znatno pospeševano varčevanje pri mladini? Nam se zdi, da ne. Kdor je imel kedaj opraviti pri kaki večji organizaciji ljudstva ali hotel kaj novega v občno korist vpeljati, ve, da je treba ljudstvu misel vdihniti, je za misel ogreti, natančno pokazati, kaj in kako naj se naredi, kakšen sad bo to obrodilo, treba jih je od osebe do osebe za to pridobivati, t. j. organizirati.

Naj dovoli poštne hranilnice 4% obresti, ljudje bodo ravno tako malo nosili v poštne hranilnice, kakor doslej. Ne pride jim na misel, pozabijo in denar se zapravi. Da se bo res kaj doseglo, se morajo ljudje pridobiti in navdušiti za varčevanje, treba jih združiti v eno celoto, ki bo izpolnovala ta namen.

Prav praktičen in našemu času primeren je način varčevanja, kakor ga je priobčil »Domoljub«, katerega naj bi se povsod kolikor mogoče oprijeli. »Domoljub« piše: št. 21., 22., 23.

Sklep:

Na ta način bi se dalo nekaj narediti in naši organizaciji prizidati krasen oporni kamen in bi se zagotovila gospodarska prihodnost našega ljudstva. Načrt je gotovo izpeljiv, le delati bo treba; dela se pa ne smemo nikoli bati, kjer se gre za narodovo korist.

Le zadnja opomba v »Domoljubu«, da so v nekem kraju vpeljali malo hranilnico, kjer pobirajo denar pomočniki in pomočnice med udi ter ga v nedeljo zapisujejo v blagajnični dnevnik, na kar duhovnik vse v glavno knjigo vpiše, se nam zdi potrebna pojasnila.

Prav je, da pobirajo denar pomočniki in pomočnice same pri udih. Na ta način bo ostalo življenje v družbi in se ni bati, da bi misel zaspala.

Prav je tudi, da duhovnik začetka vodi knjigovodstvo in navaja druge, kako naj poslujejo. Nekateri udje bodo vedno raje njemu nosili prihranjene novce.

Nismo pa za to, da bi duhovnik vedno imel glavno knjigovodstvo. Dela je vedno več in kmalu ne bo mogoče vse zmagati, če si ne vzgojimo v ljudstvu samem pomočnikov. V našem ljudstvu je mnogo skritih zakladov, ki imajo zmožnost in tudi hočejo delovati. To se je izkazalo pri raznih posojilnicah in zadrugah. Te zaklade moramo dvigniti, da se po njih razširi moč naše organizacije. Zato naj bi knjigovodstvo malih hranilnic društveniki kolikor mogoče sami vodili. Zmožnih ljudi, ki se dajo temu brez težave priučiti, je povsodi za potrebo. Biti morajo seveda pošteni, razumni in brezmadežnega življenja, ter imeti veselje in navdušenje za brezplačno težavno delo, drugim v korist in Bogu v čast. Če bodo udje sami vse vodili, bo splošno zanimanje veliko večje. Obstoj malih hranilnic ne bo odvisen od posameznih oseb, ker bo imel globoke korenine v celi družbi. Vzgojili si bomo ljudi, ki se bodo dali tudi drugod uspešno porabiti. — Da bi se otroci že iz mladega naučili varčevati, naj bi v te hranilnice smeli vlagati tudi mladeniči in deklice, ki se mislijo kmalu vpisati v Marijine družbe.

Poroča se nam, da je seme že vskalo in obrodilo sad. V Srednji vasi v Bohinju, na Vrhniki in dr. že imajo takohranilnico, ki se prav krasno razvija. Upajmo, da se vpelejo povsod!

Tako zahteva zistem.

(Iz Zagreba.)

Po državnej nagodbi med Ogersko in Hrvaško iz leta 1868 je na celim teritoriju kraljevine Hrvaške edini uradni jezik hrvaški za vse urade brez razlike, tedaj tudi za zajedniške. Tega paragrafa omenjene nagodbe do zdaj ni zanikal še nobeden ogerski državnik, ali v resnici se ga vendar ne drže, marveč so ga dejansko prekršili precej na

početku nagodbe ter ga kršijo še dandanes, kakor da ga ne bi bilo. Brez vsakega vprašanja so uveli ogerski zajedniški ministri mažarski jezik na železnici, pošti, v šumarstvu in deloma tudi že pri domobranstvu. A Hrvatje? Iz početka so se branili proti temu nasilju, prišlo je bilo leta 1882 celo do upora, toda vse to ni nič pomagalo. Kar so Mažari začeli, to tudi konsekvntno izvajajo, ker jih v tem hrvaška vlada od leta 1883 ni ovirala. Od tega časa se širi mažarizacija z dovoljenjem samega hrvaškega naroda, ker se vladna večina v raznih zastopstvih in v samem deželnem zboru dozda še ni nobenkrat protivila temu nasilju, premda jo je opozicija na to silila.

Tako je lanskega leta opozicija v zagrebškem mestnem zastopstvu vprašala mestnega župana, kako se ujema z državnim temeljnim zakonom ponašanje železniške uprave ogerske, da je po kolodvorih ozkotirne železnice Zagreb-samobor postavila mažarske napise in tudi mažarske činovnike, in kako neki more opravičevati mestni župan svoje ponašanje v tej zadevi, saj je mestna občina dala za to železnico 100.000 kron.

Mestni župan je na to važno vprašanje odgovoril, da ta zadeva ne spada pred mestno zastopstvo. Interpelant ni smel na te županove besede nič odgovoriti, ker bi ga sicer zadela huda denarna kazen. Po novem mestnem statutu je namreč zabranjena vsaka debata o predmetih, katere označi mestni župan za »brezpredmetne«. V mestnem zastopstvu zagrebškem je večina mažaronska, pa dela tako, kakor želi vlada. Tako se je mestu Zagrebu zgodila velika sramota, da s svojimi denarnimi doneski podpira mažarizacijo na svojem teritoriju proti jasni postavi. Če to ni sramotno za meščana v narodnem pogledu, potem ne vemo, kaj bi še moglo biti.

Ogerskemu ministru trgovine ni bilo dovolj, da so se dozda rabile na Hrvaškem nepostavne dvojezične tiskalice, ker zakon takih ne pozna, marveč je posegel še dalje: iztisnil je hrvaški jezik s teh tiskanic, pa ga je nadomestil na tiskanicah za inozemstvo s francoskim. To je za poslovni svet povzročilo veliko sitnosti, ker jih je le malo, ki znajo ta tuja jezika. Zato so pa tudi dohajale tožbe od vseh strani, da naj se puste za porabo vsaj one stare dvojezične tiskalice, na katerih se nahaja tudi hrvaški tekst. Toda zastoj so bile tudi te prošnje.

Kaj ministru mar, on se lahko norčuje s hrvaškim občinstvom, saj ve, koga ima za seboj. In minister dobro računa. To se je pokazalo v zadnjih županijskih skupščinah. Opozicija je zahtevala, da se tej samovolji ministrovi stori konec, in da se dajo ljudem take tiskalice, katere bo mogel narod vsaj rabiti. A kaj se je zgodilo s tem predlogom? Predsedniki županijskih skupščin niso dovolili, da se o njem sploh razpravlja, češ, da ne spada v delokrog županijskih skupščin. In ker je večina v skupščinah mažaronska, se odgovor predsednika potrdi in opozicija mora molčati, ker tudi v teh skupščinah more predsednik nepokornega (!) člana kazniti s hudo denarno kaznijo. Minister se lahko smeje takim ljudem, kaj ne? Za Marije Terezije in Josipa II. so bile hrvaške županijske skupščine pravi ščit hrvaškega ustava. Kaj so dandanes, vsakdo lahko razvidi iz omenjenih podatkov.

Kje se pa vendar sme braniti postava? Morda v hrvaškem deželni zboru? Tukaj se pač sme govoriti o mažarizaciji, ki se ne ujema z drž. temeljnim zakonom. Tukaj je hrvaška opozicija vršila svojo dolžnost v vsakem zasedanju, posebno pa v lanskem, ko je poslanec dr. Bauer opisal vse nepostavnosti, ki se gode v tem pogledu na teritoriju kraljevine Hrvaške. Poslanci opozicionalci so zahtevali, da se odpravijo nemudoma vse nepostavnosti in da se sprejme nujnost tega predloga. Toda opozicionalci tudi tukaj niso uspeli. Nujnost je bila od mažaronske večine zavržena in predlog Bauerjev izročen odboru, ki naj preišče vso zadevo ter ob svojem času poroča o tem saboru.

Tako važen predlog je bil s tem po-

kopan, ker tako zahteva sedanji vladni zistem, in mažarizaciji so odprta na Hrvat-skem vsa vrata na stečaj še za nadalje, in tako bode ostalo, dokler se ne prebudi ves narod, ki bode znal svoje zahtevati. To veliko delo probujenja čaka opozicijo; zares težavno delo, toda brez njega nima rešitve za hrvaški narod. Tedaj na delo!

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. decembra.

Tajni ukaz prot dvoboju.

Glasom poročila dunajske »Armee-Ztg.« so dobili pred kratkim vsi avstro-ogerski častniki rezervatni odlok, ki ima namen omejiti dvoboj v armadi. Pri častnih aferah mej častniki ne sme priti nikdar do poziva k dvoboju, dokler ni o tem obveščeno poveljstvo dotičnega polka. To oblastvo potem odloči, se naj li vrši dvoboj ali ne; v slučaju dejanskih žalitev sme isto razžalitelja pozvati pred sodišče. — Ta odlok je izšel očividno pod vtisom zadnjega aristokratskega oklica, a je zopet le samo polovično delo. Dvoboj bodo le tedaj popolno odpravili, ako ga enostavno prepovedo. Nadomestilo za to se bo že našlo, samo če ga dotičniki hočejo iskati.

Poslovni program poslanske zbornice za zadnji teden do božičnih počitnic je za sedaj sledeče določen: Poslanska zbornica ima do vstevši prihodnjega torka vsak dan sejo. V sredo zboruje samo budgetni odsek, v četrtek, 19. t. m. pa je zadnja plenarna seja poslanske zbornice. Poleg nadrobne razprave o kmetijskih zadrugah bo na dnevnem redu razprava o premembi §§ 59 in 60 obrtne novele, načrt o zboljšanju plač avskultantov in diurnistov in kakor želi vlada, tudi zakon o vojaških novincih, ki naj bi bil rešen pred božičnimi prazniki. Ker se pa načelniki nemških strank odločno protivijo poslednji točki, ima vlada malo upanja, da bi se zgodilo po njeni želji.

S prememba pri tirolskem namestništvu

so voditelji tirolskih Italijanov dokaj zadovoljni. V tem oziru dohaja iz italijanskega tabora naslednje poročilo: Prememba pri tirolskem namestništvu pomeni naklonjenost vlade nasproti Italijanom. Dosedanji namestnik grof Merveldt je bil glavna ovira, da se ni sklenil dolgo zaželeni mir mej Nemci in Italijani. V tem oziru se dosedanji namestnik ni zbal niti orednje vlade. Italijanski poslanci v državnem zboru so minist. predsedniku naravnost izjavili, da poprej ne bo miru, dokler ne odide grof Merveldt iz Inomosta. To se je sedaj zgodilo in vladi smo zato dolžni zahvalo. Novi namestnik baron Schwarzenau je prijazen Grabmayer-Kathreinovemu delitvenemu načrtu, vsaj tako se zatrjuje v merodajnih krogih. Mi ga bomo seveda sodili še le po njegovih dejanjih, a gotovo je, da pojdejo naši poslanci zopet v deželni zbor in obnove svojedobno pričeta pogajanja o rešitvi avtonomijskega vprašanja. — Morda se bodo pa Italijani varali tudi v tem možu, ker rešitev avtonomijskega vprašanja je zelo kočljiva in si bo vsak prej dobro premislil, predno ustreže Italijanom.

Česki deželni zbor

se snide k provizoričnemu zasedanju dne 28. t. m. in bo trajalo zborovanje do 7. januarija. Redno zasedanje tega zastopa, ki bo trajalo kakih 6 tednov, se bo vršilo, kakor je ministerski predsednik obljubil češkimi poslancem, v mesecih marec in april, toda le v tem slučaju, če bo drž. zbor dotle rešil drž. proračun in dovršil priprave za odobritev avstro-ogerske nagodbe. To se pa bržkone v tem času ne zgodi.

Nemški državni zbor

je včeraj nastopil božične počitnice, ki bodo trajale do 8. januarija. V včerajšnji zadnji seji je bila rešena carinska predloga v prvem branju. Na predlog grofa Schwerin se je tarif odkazal posebnemu odseku 28 članov, ki se bo v novem letu temeljito pečal z novim načrtom. V seji dne 8. jan. prične poslanska zbornica s prvim branjem državnega proračuna. Avstrijski parlament je Nemce vendarle prehitel. Koncem včerajšnje seje bi se bil posl. Hasse rad znosil nad ogerskim ministerskim predsednikom Szellom in nad kolonialnim ministrom Chamberlainom radi zadnjih, proti Nemčiji naperjenih govorov, a predsednik je preje zaključil sejo.

Revolucija v Kadiksu.

V španskem mestu Kadiks se je pojavila v noči mej 11. in 12. dec. pravcata revolucija. Stavkajoči peki in mnogo drugih oseb se je z nožmi in palicami v roki drvalo po mestnih ulicah ter klicalo: Proč z meščanstvom, živela socialna revolucija! Demonstrantje so vlomili v razne prodajalnice ter plenili in opustili vse, kar jim je prišlo pod roke. Policija in varstvena oblastva so bila brez moči. Po celem mestu je zbog tega zavladala nepopisna panika. Mej policijo in trg. nastavljenici, ki so branili last svojih gospodarjev, ter rogovileži je prišlo do resnih bojov. Več oseb je bilo navarno ranjenih. Šele proti jutru se je posrečilo orožništvu ukrotiti divje elemente ter napraviti red. Aretirali so mnogo demonstrantov.

Skrajni rok za konec južno-afriške vojske.

Angleška vlada je zopet enkrat določila (!), do kdaj mora biti končana angleško-burska vojska in seveda premagani vsi burski oddelki. Vrhovnemu poveljniku Kitchenerju je namreč naznanila, da mora biti do konca marca prihodnjega leta gotov z vsem delom. Kaj neki si je mislil Kitchener, ko je prebral to povelje? Sam namreč ve najbolje, da mu je absolutno nemogoče ustreči tej zahtevi, ker je Burov vedno več, sposobnih angleških vojakov pa vedno manj. Saj za eno leto bo treba podaljšati ta skrajni rok.

Književnost in umetnost.

Repertoire slovenskega gledališča.

Danes se poje drugič Wagnerjeva opera »Tannhäuser«, ki je z ozirom na naše skromne razmere gotovo najsijajnejše uspela. K temu je pripomogel naš dični gost, gosp. baritonist Vulaković, o katerem se čuje med našinstvom le jeden glas, da nam takega izrednega glasbenega užitka še ni nudi noben gost. Odbor »Dramatičnega društva« se je obrnil do zagrebškega intendant, g. pl. Hreljanovića, ki pa, žal, vzlic svoji opetovano izkazani naklonjenosti in preprijazni uslužnosti ni mogel ustreči prošnji, da bi pridržali g. pl. Vulakovića še za tretje gostovanje. Zato poje gosp. Vulaković danes vedno zadnjič Wolframa, na kar opozarjamo občinstvo še posebej, saj se ta opera bržčas letos ne bo mogla ponavljati več.

Dopisi.

Dolenjska pisma.

IV.

G. urednik! Prizor, ki sem Vam ga opisal v zadnjem pismu, mi je dal misliti. Kakor mi je moj prijatelj dalje povedal, je v Mestu skoraj vsa trgovina v liberalnih rokah. Prav malo je častnih izjem. Odločno naš je Pleterski trgovec s špecerijo, ki se je pred kratkim naselil, tudi Oblak je vreden, da se ga priporoča. Mej obrtniki je tudi mnogo vse časti vrednih gospodov. Med drugimi trdkami pa je skoro vse liberalno. G. urednik! Morda že veste, kaj Vam mislim povedati. Če bodo liberalci le prehudo delali, si bodo sami krivi, če si kmetje okoličani zasnujejo morda v Kandiji konsumno društvo. Toliko Vam povem, da bi tako konsumno društvo, če bi stopilo v življenje, imelo ogromen promet in bi prav sijajno vsepevalo. Tla so namreč tako pripravna kakor malokje. Kmetje-okoličani so pri lanskih in pri letošnjih volitvah pokazali, da so politično probujeni, in nočejo nič slišati o liberalstvu. Zlasti kmetje v šmihelsko-stopiški občini, ki je največja na Kranjskem — so to prav sijajno pokazali. Takim možem vse priznanje! Da se jih ne bi dalo pridobiti za idejo združevanja, tega si ne morem misliti. — Sicer, kakor mi je zatrijeval prijatelj, deluje prav dobro v tem smislu hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, katero so pred kakimi tremi leti domoljubni gospodje ustanovili v Kandiji. To društvo, ki je že marsikaterega kmeta obvarovalo liberalnih pijavk, se krasno razvija.

G. urednik! Ta novica o hranilnem društvu me je vendar nekoliko potolažila; naravnost v dno duše pa so me razžalostili novomeški liberalni trgovci. Užalostili so me tembolj, ko se spominjam onih časov, ko so bili njihovi očetje oziroma predniki še dobri, konservativni Slovenci. Kar nič več mi ni bilo obstanka v Mestu. Poslovim se od svojega prijatelja in hajd naprej proti Krškemu.

Mej tem se je zjasnilo in obetalo se mi je prav prijetno potovanje, le nekam mrz je bilo. Krasen razgled sem imel na Belo Cerkev, tam kjer dva magnata držita uboge kmete v svojih liberalnih pesteh. Pa tudi že tam se dani! Krasno lego ima tudi prijazen Šent Jernej v sredi polja. Dasiravno ima tukaj Karl der Grosse iz Mesta svoje posestvo in prav rad prodaja kmetom svoje liberalne nazore, zadnje deželnozborske volitve so pokazale, da se kmetje probujajo in in nočejo liberalstva. Neprijetno pa me je dirnol, ko nisem mogel dobiti vžgalic družbe sv. Cirila in Metoda. Ko sem jih zahteval, so me nekako čudno pogledovali, kakor da bi jih sploh ne poznali.

Iz Šent Jerneja sem šel na Rako. Malo je krajev na Dolenjskem, ki bi imeli zame tako privlačno silo kakor Raka. Kadar sem imel v tem kraju kaj službeno opraviti, vselej sem šel tje z velikim veseljem. Imam pa tam tudi celo vrsto znancev in dobrih prijateljev. V prvi vrsti moram imenovati g. župnika. Ako tega gospoda ne poznate, g. urednik, sme Vam biti žal. Prijazen, uljuden, postrežljiv do skrajne meje, pa tudi šaljiv, celo dvtipen v družini, take lastnosti dičijo tega gospoda. Seveda sem ga obiskal takoj po prihodu na Rako. Že 7 let se nisva videla. Moral sem mu obljubiti, da bom pri njem prenočil. Posebno vesel je bil, da so bili pri zadnjih deželnozborskih volitvah liberalci v njegovi župniji tako sijajno poraženi. Sploh ima krško-kostanjeviški-novomeški volilni okraj zabeležiti ta imenitni napredek, da so se mnoge občine, ki so imele liberalno veščino, liberalcev temeljito otrsle, ter pokazale svoje pravo kat.-narodno lice. Mej temi je tudi občina Raka. Dasi ima liber. župana, dasi ima dr. Tavčar iz Ljubljane tu 2 svaka, ki sta takorekoč stebra liberalstva, vendar so liberalci pri zadnjih dež.-zborskih volitvah pogoreli.

Značilen je klic, s katerim je jedna sestra dr. Tavčarja zavajala, ko je zvedela izid volitev: »Oh, kaj bo pa dohtar rekel!«

Drugo jutro sem užival krasen razgled po šentjernejskem polju. Videli smo vso ravan od Krškega tja do Mesta. Nad Krko je ležala gosta megla, toda smo natančno videli, kod se zvija ta reka biteč v savino naročje. Obetal se mi je lep dan. Poslovim se od ljubeznivega g. župnika in hitim v Kostanjevico. Tja vodi lepo izpeljana nova cesta mimo Krakovega. Kostanjevičani so res usmiljene duše! Zadnjič so izvolili županom povsod propadlega Globočnika, da mu tako pomagajo brisati solze za tisočake, ki jih je zapravljal pri zadnjih dveh volitvah. Posebna novica zame je bila ta, da se v Kostanjevici tudi nežni spol odlikuje v liberalstvu. (To morejo biti poučene o nravnih težnjah liberalstva! Ženska — liberalka! Čudna stvar!) Takih liberalk je vse polno v tem malem mestu.

Iz Kostanjevice sem šel v drugo liberalno gnezdo — v Krško. Srečal sem pred mestom dva odlična gospoda Slovenca — eden je imel lepo dolgo brado — ki sta prihajala iz mesta in sta nemški med seboj kramljala. Drugih nesreč se mi ni pripetilo v tem mestu. Hvala Bogu, da sem se samo malo časa mudil. Kmalu me je odnesel vlak proti domu. In od tukaj Vas gosp. urednik, prav prišerno pozdravlja Vaš J. G.—ev.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 13. decembra.

Za vseučilišče v Ljubljani sta odposlala peticije: »Slov. katol. izobraževalno društvo« v Žužemberku in »Kmet. društvo« v Žužemberku. Potem mestnega magistrata so danes svoje peticije poslane na ministerstvo sledeče občine: Cekovnik, Srednja vas v Bohinju, Radenci pri Ljutomeru, Devin in Drežnica.

Podpora vinogradnikom. Poslanci Žičkar, Ploj in tovariši so vložili v seji 12. t. mes. nujni predlog za podporo vinogradnikom v haloških občinah: Sveta Trojica, Gruškovje, Sedlašek, Podlehnik, Nova cerkev itd. Te občine so vsled letošnje slabe letine, vsled velike suše in drugih nezdod tako ubožale, da si ne morejo oskrbeti cepčenk za nove nasade. Vinorejstvo je pa v teh krajih edini mogoči pridelek. Živina se bo morala vsled tega prodajati za sramotno

ceno, ker ljudstvo nima krme. Kje bi potem dobilo denarjev, da si nakupi cepčene trte?

V mašnika posvečena bodeta prihodnjo nedeljo častita gg. Vincencij Kunstel in Pij Žankar iz frančiškanskega reda. Presvetli g. knezoškof ju bo posvetil v samostanski cerkvi v Kamniku, sv. opravilo se prične ob 9. uri in se konča z govorom presvetlega. — P. Vincencij bo obhajal slovesno novo mašo 4. adventsko nedeljo v samostanski cerkvi v Kamniku, P. Pij isti dan v Trzinu.

Duhovniške vesti s Štajerskega. Č. g. Karol Kumer, vikarij v Konjicah, je imenovan upraviteljem konjiške nadžupnije, pred. g. Jurij Bezenšek, konzistorjalni svet. in župnik v Čadramu, upraviteljem konjiške dekanije.

Duhovniške vesti z Goriškega. Č. g. Josip Ušaj, vikar v Plavah, je imenovan kuratom v Blatah. — V torek ob 3. uri popoldne je došel na Placuto v Gorici novi župnik č. g. Ziaich. Sprejem je bil slovesen.

Čehi in slovenske planine. Graška »Politika« je prinesla predvčeršnjim lep popis, kako je češki odbor slovenskega planinskega društva zvezal Ravni in Vodine v Kočni, kjer je sedaj eden najpredržnejših in najveličastnejših potov v avstrijskih planinah.

Ptuji redovi. Cesar je dovolil, da sme poštni nadoskrbnik g. Fr. Leban v Opatiji nositi viteški križ kralj. rumunskega reda »Krona rumunska«, in g. poštni upravitelj Mih. Bevčar v Opatiji kralj. rumunsko svetinjo Serviciu Credincios druge vrste in srebrni nasavski križ.

V Kamnik se preseli odvetnik dr. Alojzij Kraut iz Celovca.

Mitnina. Z Notranjskega se nam piše: »Kmetovalec« je 30. novembra t. l. na neko vprašanje odgovoril, da je kmet mitnine prost, ako svoje pridelke vozi s svojo živino, ako pa voznika najame, voznikova živina ni presta mitnine, če prav zastoj vozi. — Da se ljudje obvarujejo škode, bodi popravljen, da je dovažanje pridelkov prosto mitnine tudi takrat, ako kmetovalci z najeto živino vozijo. Tako je finančno ministerstvo razsodilo na neko pritožbo ilirsko-bistriških kmetovalcev. To bi bilo zelo žalostno, da mora kmetovalec, ki nima vprežne živine, od poljskih pridelkov plačevati še mitnino. Želeti je, da »Kmetovalec« to zmotno popravi, da se ljudem škoda in krivica ne godi. — Tudi vožnja gnoja na polje z najetimi vozovi, naj bodo vozovi tudi iz drugih občin, je mitnine prosta. (Odlok c. k. r. finančnega ministerstva z dne 2. septembra 1896, št. 41.150.)

Rudosledno dovoljenje v vojvodini Kranjski je dobila za dobo enega leta rudniška družba v Borovnici, zastopana po g. dr. D. Majaronu. Imenovana družba sme torej slediti po Kranjskem za podzemskimi zakladi.

V Kranju nameravajo napraviti mestno klavnico.

Redka starost. Na Rimski cesti št. 5 umrla je 11. dec. t. l. zasebnica Marija Jenček v visoki starosti 95 let.

Umetno barvana kaša. V Ljubljani in po deželi se prodaja zadnja leta svitlo rumena kaša kot »ogerska« kaša, ki dela domači kaši konkurenco. Dr. E. Kramer, ravnatelj kmetijsko-kemičnega poskušališča v Ljubljani, kateremu se je zdela stvar sumljiva, preiskal je več vzorcev te kaše kemično ter našel, da je takozvana »ogerska« kaša umetno barvana. Trije vzorci so bili barvani s »Kurkumom« barvilom, jeden pa s katranovim barvilom »Echtgelb«. Ta barvila sicer niso zdravju škodljiva, ako se pa pomisli — kakor so pokazala kemična preiskavanja dr. E. Kramarja — da ima domača kaša isto redilno vrednost kot »ogerska«, torej umetno barvanje nima drugega namena, kot ljudi varati s tako manipulacijo. Liter ogerske barvane kaše stane v Ljubljani 28 vinarjev, domače pa 20 vinarjev, torej stane konsumenta barvilo, katero je brez pomena, 8 vinarjev pri litru kaše. — Jejmo torej domačo kašo!

Najnovejše domače razglednice pokojnega Jak. Aleševca »Brencelja« izšle so iz založbe g. B. Sevarjeve v Ljub-

ljani. Sliko, ki predstavlja rojstno hišo na Skaručini in pokojnika iz l. 1870 in 1901, narisal je duhovito, krasno in umetniško naš marljivi rojak akad. slikar g. I. Vavpotič po I. Kotarjevih fotografijah. Čisti dohodek namenjen je družbi sv. Cirila in Metoda. Rojaki, sezite po teh krasnih oglednicah!

Nevarnega človeka so prijeli te dni v spodnji Šiški v osebi 42letnega čevljarja Ant. Fraklja. Dne 10. t. m. je šel ta mož s posestnikovim sinom Jož. Sedejem v Šišenski hrib po drva. V gozdu pa Frakelj nakrat iztrga Sedeju iz rok sekuro, jo dvigne, kakor bi ga hotel udariti, in zavpije: »Enkrat sem že enega moža in eno ženo ubil s sekuro, danes bom pa še tebi glavo razklal«. Sedej se je mogel pravočasno umakniti udarcu in je zbežal domov, Frakelj pa za njim. Tu ga je po daljšem naporu prijelorožništvo in, ker ni hotel iti, na vozu uklenjenega privedlo v Ljubljano. Frakelj je radi poskušenege roparskega umora že presedel 12 let ter prestal že več drugih kazni.

Učiteljska služba je razpisana na štirirazrednici v Senožečah do 24. decembra. Prošnje sprejema okr. šolski svet v Postojni.

Ljubljanske novice. Ukradel je neznan tat delavki Hel. Mence na Emonski cesti štev. 10 iz zaprte skrinje brošo, Marije Terezije tolar in 12 K. — Soderga je povzročila danes opoldne veliko sitnost Ljubljančanom, ki so morali iz hiš. Po z ledom prevlečenih ulicah se mnogi niso mogli vzdržati na nogah. Večjih nesreč pri tem ni bilo, le pred trafiklo na Cesarja Jožefa trgu se je neka ženska na obrazu nekoliko poškodovala pri padcu na tlak.

Ukradel je neznan izumovč sinodi Ter. Vilfan na Črnučah iz miznice znesek 800 K, hranil. knjižico kranjske hranilnice z vlogo 100 K, zlato verižico z medaljonom in dve zlati broši s fotografijami. Tatu do sedaj še niso zasledili.

Pogreša se od 23. sept. v letu 1864 v Komendski Dobravi rojena samska, slaboumna, v Tunjice pristojna Marijana Prosen. Sodi se, da je kje ponesrečila.

V Ameriko se je izselilo v zadnjem letu (do 30. junija) 17.928 Slovencev in Hrvatov.

Slovenske predstave na Štajerskem. Prihodnjo nedeljo ob 8. uri zvečer priredi slovenska čitalnica v Mariboru gledališko predstavo. — Čitalnica v Brezicah uprizori prihodnjo nedeljo 15. t. m. burko v treh dejanjih »Martin Smola«.

Umrla je v Celju posestnica J. Jagelc. Bila je velika dobrotnica ubogih in je svoje znatno premoženje oporočila večinoma v dobrodelnost namene. — Umrli so v Žaleu g. Ernest Širca, sin slovenske veleposestnice gospe Terezine Širca v 24. letu.

Nenadoma umrl je v Mariboru c. kr. stotnik Jožef Matasič. Pri umivanju se mu je ulila kri. V par trenutkih je bil mrtev. — Na Koroškem je umrl farni provizor č. g. Vincenc Pindur.

Koroške novice. Blizu Greifenburga si je sam poskal mlad kmet, oče več otrok, smrt na železniški progi. Vlegel se je pod brzovlak, ki ga je strašno razmesaril. — V Mostiču se je obesil 19letni hlapec Küch. Uzrok neznan. — Na koroških šolah se pričnu božične počitnice že dne 21. dec. — Nune, benediktinke iz Nonberga v Solnogradu, so kupile samostan s cerkvijo pri sv. Hemi od celovškega stolnega kapitlana. Cesar je kupno pogodbo potrdil. Kakor znano, se je koroški dež. zbor izrekel zoper to prodajo. Ni pomagalo nič, zato pa je veliko javkanja po liberalnih listih. — Stoletnico obstanka je praznovala Leonova tiškarna v Celovcu. V sredi minulega stoletja si je služila mnogo denarja z natiskavanjem slovenskih knjig, zlasti Slomškovih in družbe sv. Mohorja. Sedaj je tiškarna strogo »nemško-nacionalna«. Slovenskega denarja se ni branila! — Pri Volšbergu se je dne 4. t. m. z lesom obložen voz prevrnil v cestni jarek. Hlapec je prišel pod voz in obležal mrtev. — Mesto okrog nega zdravnika v Št. Stefanu ob Zilli je razpisano do 31. dec.

Otroka vrgla na železniški tir je 31letna kuharica Jožefa Ribernik iz Št. Petra v okolici celovški. Predno ga je vrgla na železniški tir, ga je umorila.

Redka poroka je bila te dni v Grebinkem Kloštru na Koroškem. Ženin je bil star 74 let, nevesta pa 67 let.

Pri občinskih volitvah v Prevaljah je zmagala slovenska stranka v drugem razredu. Proti volitvi v drugem in prvem razredu, kjer so zmagali nasprotniki, je uložen ugovor.

Volitve za goriški deželni zbor. V kmečkih občinah v Furlaniji sta zopet izvoljena Dottori in Micheli. V mestni skupini Kormin je bil izvoljen Naglos, v Červinjanu grof Valentini. O volitvi v Gorici smo že poročali. Goriška trg. zbornica je izvolila svojima poslancema dr. Maranija in tovarnarja Holzerja. V furlanskem veleposlstvu so bili izvoljeni poslanci dr. Pajer, dr. Versegnassi in conte Panigai. V goriškem deželnem zboru bo v prihodnji šestletni dobi sedelo na italijanski strani 9 liberalcev, 1 žid in 1 socialista. Na slovenski strani 7 »Sloginih« pristavev in 3 naprednjaki.

Petdesetletni učitelj je praznoval dne 1. t. m. v Gorici ces. svetnik gospod Franc Vodopivec. Pod njegovim nadzorništvom se je na Tolminskem ustanovilo 14 novih šol, razširilo se jih je v večrazrednice 7, a na novo zidalo 7 šolskih poslopij, na Goriškem istotako 49—41—31, na Krasu 7—3—2, da ne govorimo še o neštevilnih drugih zaslugah njegovih za naše narodno šolstvo. V priznanje tolikih zaslug mu je Nj. Veličanstvo cesar podelil naslov cesarskega svetnika. Še sedaj gosp. cesarski svetnik Vodopivec neumorno deluje kot strokovni učitelj in voditelj moške in ženske strokovne nadaljevalne šole goriškega »Šolskega doma«. Na mnoga še leta!

Društvo avstrijskih vadničnih učiteljev se je osnovalo v Libercih. Pristopilo mu je 300 članov. V odboru društva je tudi gospa Supantschitsch v Ljubljani.

Kesckemety in občinski svet v Budimpešti. O defraudiranih 588.000 K vršila se je v budimpeškem občinskem svetu večurna debata. Slo se je za to, kako pokriti defraudirano svoto. Salenilo se je, da jo pokrijejo iz blagajničnih preostankov. Svetnik dr. Leitner je vprašal župana Halmosa, čeprav je ukradeni denar, jeli mestna ali državna last. Bachruch je pri tem vprašanji naredil jako dober meklic: »Sedaj je ves znesek Kesckemetijev!« Župan je na znanil, da je bilo od defraudiranega denarja 451.000 K državnih, 100.000 K občinskih davkov, 17.000 K hišno najemniškega davka in 17.000 K bolnišnega denarja.

Društva. (Podporno društvo pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko.) ki obstoji že 12 let ter ima tudi svojo bolniško blagajno, šteje letos do 80 članov. Rezervni njegov zaklad znaša ta čas nad 6400 kron. Kot član pristopi k društvu lahko vsak pomožen uradnik, ki je zdrav in še ni prekoračil 60. leta.

Darevi. Za Jeranovo dijaško mizo: Neimenovana dobrotnica 20 K. Za škofove zavode: Gosp. Ant. Skubic, kaplan v Cirknici, 30 K mesto venca na grob svojemu dobrotniku ž. g. Fr. Marešiču. Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila. Dunaj, 13. decembra. (C. B.) Pričetkom današnje seje je posl. Ellenbogen urgiral od vlade odgovor na zadnjo interpelacijo glede volitev trgov. nastavlencev. Pri tem je prišlo do

burnih prizorov mej nekaterimi socialistimi demokrati in kršč. socialisti. Predsednik je moral zvoniti in pozivati k redu. Nato je zbornica nadaljevala nadrobno razpravo o kmečkih zadrugah.

Dunaj, 13. decembra. Socialni demokratje so uprizorili danes škandal med sejo. Poslanec Ellenbogen je stavil vprašanje glede zadnjih volitev v zadrugi trgovskih pomočnikov. Postopanje krščanskih socialcev je imenoval »goljufigo« in jim očital sleparstvo. Gessman je odgovarjal in rekel, da so socialni demokratje »lumpje«. Schuhmeier je vpil, da so krščanski socialci goljufigi. Tako je šlo sem in tje od obeh strani.

Dunaj, 13. dec. Deputacija posl. raznih strank je bila danes pri minist. predsedniku in ga je prosila, naj predloži zakon o odpravi drž. mitnic cesarju v potrjenje, ker so razmere pri mitnicah že prav škandalozne. Dr. Körber je odgovoril, da tega ne more storiti, dokler ne odpravi raznih pomislekov.

Dunaj, 13. dec. Zakon o kmečkih zadrugah se vspešno razpravlja.

Dunaj, 13. dec. Prihodnji četrtek se prično božične počitnice drž. zbora, dne 8. jan. se zopet snide proračunski odsek, prva plenarna seja v prihodnjem letu pa bo 14. jan.

Dunaj, 13. decembra. Dijaki medicinske fakultete so danes priredili demonstracijo proti prof. dvornemu svet. dr. Exnerju, ker se je izrekel zoper nameravano reformo medicinskega rigoroznega reda. Žvižgali in upili so proti njemu, ko je hotel predavati. Četrtr ure je čakal in jih miril, a ko niso hoteli odjenjati, je zapustil dvorano.

Zagreb, 13. dec. Dosedanji predsednik hrvatske stranke prava doktor Frank je odložil predsedništvo in naznanil tudi izstop iz vodstva stranke in od vodstva strankinega glasila »Hrvatsko Pravo«.

Budimpešta, 13. dec. Ako se zboru na kraljevi operi za 50.000 kron ne zboljša plača, prične stavko.

Szatmar, 13. dec. Včeraj opoldne se je tu pojavil močan potres, ki pa ni povzročil velike škode.

Berolin, 13. dec. Justični minister je na vsa državna pravdnistva izdal tajen ukaz, da naj najstrožje postopajo napram protikrščanskim publikacijam.

Bruselj, 13. dec. Krüger je bil obveščen, da več vlasti želi intervenirati glede vojne v Južni Afriki, ako bi se Buri namesto s popolno neodvisnostjo zadovoljili z avtonomijo. Krüger je sporočil to burskim generalom, ki pa bodo skoro gotovo tak predlog odbili.

London, 13. dec. Chamberlain demantuje vesti o kompromisu v Južni Afriki.

Umrlj so: 11. decembra. Ivana Ničman, posestnica, 69 let, Stari trg 9, otrpnenje srca. — Marija Jenček, zasebnica 95 let, Rimska cesta 5, ostarelost. — Elizabeta Sešek, postreščka žena, 33 let, Reber 3, anaemija.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 508,2 m. srednji prazni tlak 736,0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Veterec	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
12. 9. zveč.	735,8	-4,7	sl. jvzh.	megla	
13. 7. jut.	732,3	-4,8	sl. jvzh.	megla	0,0
12. 2. popol.	728,8	-1,1	brevz.	dež	

Srednja večerajšnja temperatura -4,0 normale: -1,3

Zitne cene
dné 12. decembra 1901.
(Termin.)

Na dunajski borzi:
Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K 8,89	do 8,90
Rž za pomlad 1902	7,62	7,63
Koruzza za maj-junij 1902	5,81	5,82
Oves za pomlad 1902	7,77	7,78

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K 8,69	do 8,70
Rž za april 1902	7,35	7,36
Oves za april 1902	7,48	7,49
Koruzza za maj 1902	5,51	5,52

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8,50	do 9,20
Rž južne žel.	8,65	9,05
Ječmen	7,40	7,60
ob Tisi	6,75	7,75
Koruzza ogerska, stara	5,75	5,85
nova	5,40	5,50
Činkvant	6,80	7,20
stara	6,30	6,60
nova	7,85	8,05
Oves srednji	7,75	10,75
Pizol		

V nakup se išče več voz

rumene pese
(rumene vrste). — Več se izve: **M. Carion, grad Bistra pri Zagrebu.** zadnja pošta Spod. Bistra, Hrvatsko. 1182 3—3

Lak za sobina tla, dá lesk in prevlaku ter se kaj hitro suši. Za samo uporabo zalogi pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani,** Frančškanske ulice. 218 11 11—5

Vnanja naročila proti povzet ju.

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.

Pariška svetovna razstava 1900: „Grand Prix“.
Najvišja odlika!
Na 7 prejšnjih razstavah s prvimi darili odlikovano.

Pristno in ustale, če novno na leto podplatu **1860 T.P.A.P.M. C.ПЕТЕРБУРГЪ 1860.**

Šent Peterburške GALOSHE
čevlji za sneg, „Storm Slippers“.

1145 21—7

Vsak dan jih izdela tovarna **40.000 parov!**

Edini kontrahenti: **Messterff, Behn & Co., Dunaj, I.**

V Ljubljani so na prodaj pri **J. S. Benedikt, Ernest Jeunekar, A. Kasch, Henrik Kenda, Ivan Kordik, Ant. Leutgeb, Karol Recknagel, A. Schäffer, F. M. Schmitt, Fr. Szantner** itd.

Žrebanje nepreklicno **16. januarija 1902**

Srečke za „toplotne sôbe“. Glavni dobitek **131 18—6** kron **40.000** vrednosti.

Srečke po 1 kroni priporoča **J. C. Mayer v Ljubljani.**

**** Prave ruske ****

galoše

1888. iz Rige z znamko „zvezda“ se dobijo po nizki ceni na debelo in drobno samo pri

Anton Krisper in Vaso Petričič v Ljubljani.

1175 20—2 Ter nadalje tudi pri sledečih tordkah:

Idrija: Valentin Lapajne, Valentin Treven.	Ljubljana: Karol Karinger, Alojzij Persche, M. Cescutti, Karolina Treo.
Jesenice: Anton Treun, J. Ferjan.	Lifija: Lebinger & Bergmann.
Kamnik: Gregor Kratner.	Novomesto: Josip Medved, M. Barborič.
Kočevje: E. Hofmann, Franc Jonke, Franc Bartelme.	Poslojina: D. Dolničar.
Kostanjevica: Alojzij Gatsch.	Radovljica: Leopold Fürsager, Frid. Homann, Oton Homann.
Kranj: Marija Pollak.	Škofja Loka: J. N. Koceli.
Krško: Rupert Engelsberger.	

— Dunajska borza —

Dné 12. decembra.		Dné 12. decembra.		Dné 12. decembra.	
Skupni državni dolg v notab	99-10	20 mark	23-44	Dunavsko vravnavno posojilo 1. 1878	105-75
Skupni državni dolg v srebru	99-	20 frankov (napoleonor)	19 05	Zastavna pisna av. osr. rem. kred. banke 4%	94-60
Avstrijska zlatna renta 4%	118-80	Italijanski bankovci	93 60	Priporitetne obveznice državne železnice	434-
Avstrijska kronna renta 4%, 200 kron	95-95	C. kr. cekini	11-32	južne železnice 3%	317 50
Ogerska zlatna renta 4%	118-80			južne železnice 5%	118 40
Ogerska kronna renta 4%, 200	94-30			dolenjskih železnice 4%	-
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glid.	1595-			Kreditne srečke, 100 glid.	406-
Kreditne delnice, 160 glid.	653 50			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glid.	500-
London vista	339-32 1/2			Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glid.	49-75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-17 1/2			Ogerskega	24-
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glid.	17-50
				Rudolfove srečke, 10 glid.	65-